

Pfv.II.21.442/2009/4.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt felperesnek az ügyvéd által képviselt alperes ellen gyermektartásdíj leszállítása iránt indított perében a Fonyódi Városi Bíróság előtt 9.P.20.392/2008. szám alatt folyamatba tett és a Somogy Megyei Bíróság 1.Pf.20.080/2009/2. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett számú jogerős határozat ellen a felperes által 21. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és az illetékes adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 32.400 (harminckettőezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A peres felek volt házastársak. A házasságukból 1987. május 30-án A., 1989. április 17-én M. és 1993. december 26-án M. utónevű gyermekeik születtek. A felek házasságának felbontását követően a Fonyódi Városi Bíróság 5.P.20.152/2002/31. számú ítéletével a közös gyermekek az alperes anyánál nyertek elhelyezést. A felperest a bíróság a gyermekek tartására havonta előre esedékesen a közterhekkel csökkentett jövedelme gyermekenkénti 16,6%-a, de legalább gyermekenként havi 20.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére kötelezte. A városi bíróság ítélete a Somogy Megyei Bíróság helybenhagyó ítéletével jogerőre emelkedett.

A felek közös gyermekei közül a két nagyobb felsőfokú tanulmányokat folytató nappali tagozatos hallgató. A M. utónevű kiskorú gyermek gimnazista.

A gyermekekkel közös háztartásban élő alperes pedagógus. Közzszolgálati jogviszonyából a havi átlag keresete közterhekkel csökkentve 133.000 forint és 184.000 forint között mozog. Ez családi pótlékkal egészül ki és az alperes különórát is ad, amiből havonta átlag 35.000 forint összegű jövedelme származik. A közös gyermekekkel együtt F., W. utca alatti családi házban él,

amely 76 m² alapterületű, három szoba és mellékhelyiségekkel rendelkező lakás. A lakhatással kapcsolatban a családi kiadásai átlagosak. Az A. utónevű gyermek költségtérítéssel hallgató, így a képzési költsége állandó kiadást jelent.

A felperes időközben második házasságot kötött, amelyből 2007-ben Gy. utónevű gyermeke származott. E gyermekkel a felperes házastársa fizetés nélküli szabadságon van és havi 66.200 forint gyed juttatásban, valamint havi 12.200 forint családi pótlékban részesül. A felperes, aki korábban vállalkozó volt, most házastársa vállalkozásában alkalmazott, havi 67.240 forint összegű „bejelentett” jövedelemmel. Tulajdonát képezi a F., W. utca alatti házaspár ingatlan és B. egy 6.000.000 forint értékű szőlőingatlan. Házastársával és közös kiskorú gyermekével együtt életvitelszerűen K., a jelenlegi házastársának tulajdonát képező ingatlanában él.

A felperes keresetében a közös gyermekeket illető gyermektartásdíj mérséklését kérte, a százalékos marasztalást a két nagyobbik gyermek tekintetében mellőzve a tartásdíj összegét gyermekenként havi 5.000 forint határozott összegben, míg a kiskorú gyermek tekintetében a százalékos mértéket 17,5%-ra módosítva az alapösszeget 5.000 forintban megállapítani.

Kereseti kérelmét azzal indokolta, hogy a gyermektartásdíj eredeti megállapítása óta a tartás alapjául szolgáló körülményekben jelentős változások következtek be. Teljesítőképessége a jövedelmének a csökkenésével és a negyedik gyermeke megszületésével jelentősen romlott, illetve az eltartásra jogosult gyermekeinek a száma megemelkedett. Mindezekre tekintettel - álláspontja szerint - a tartás mérséklése a kérelmének megfelelően indokolt.

Az alperes a nagykorú gyermekek vonatkozásában a százalékos módozat mellőzését nem ellenezte, de az alapösszeget határozott összegként a két nagyobbik gyermek tekintetében fenntartani, míg a legkisebb gyermek tekintetében alapösszegként változatlanul hagyni kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a Somogy Megyei Bíróság 1.Pf.20.97062003/2. számú ítéletével jogerőre emelkedett és a Fonyódi Városi Bíróság 5.P.20.152/2002/31. számú ítéletével megállapított gyermektartásdíjat akként módosította, hogy az A. és a M. utónevű gyermekek vonatkozásában a százalékos módozatot mellőzte, de az alapösszeget havi határozott összegű marasztalásként fenntartotta. A M. utónevű gyermek tekintetében pedig 2008. április 1-jétől kezdődően a százalékos módozatot 17,5%-ra felemelve az alapösszeget 20.000 forintban - tehát változatlanul - állapította meg. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Úgy határozott, hogy a perrel felmerült költségeiket a felek maguk viselik, és a felperest kötelezte külön felhívásra az

állam javára 2 x 3.600 forint elsőfokú eljárási illeték megfizetésére.

A felek körülményeit részletesen feltárva, ítéleti rendelkezését a közös kiskorú gyermek tekintetében a Csjt. 69/A. §-a szerinti fokozott szülői felelősséggel és azzal indokolta, miszerint a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapítható, hogy a felperes az adókimutatás alapjául szolgáló jövedelménél jóval magasabb jövedelemmel rendelkezik és a vagyoni helyzete is kedvező. Értékelve a gyermekeket természetben tartó alperes jövedelmi-vagyoni helyzetét is, mindezek miatt a gyermektartásdíj csökkentésére nem, csak a bírói gyakorlatnak megfelelően, a nagykorú gyermekek tekintetében a százalékos módozat mellőzésére látott indokot.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen - keresetének a teljesítése érdekében - a felperes fellebbezett. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a gyermektartásdíj megállapítása iránti per befejezése óta bekövetkezett nagyszámú és lényeges változásokat nem vette kellően figyelembe. A vállalkozása önhibáján kívül megszűnt és a felesége által működtetett vállalkozás vezetőjeként a megváltozott viszonyok miatt már nem képes olyan mértékű bevételt elérni, mint amilyen jövedelme a gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége megállapításakor volt. Sételmezte, hogy az elsőfokú bíróság a házastársa, mint a betéti társaság vezetője által kiállított jövedelemigazolást a tartásdíj csökkentése iránti keresete elbírálásakor irányadónak nem tekintette. Kérte megfelelő súllyal értékelni, hogy a közös gyermekeket illető tartásdíj megállapítását követően újabb gyermeke született.

A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és határozott a fellebbezési eljárás költségeiről, valamint a tárgyi költségfeljegyzési jog miatt le nem rótt fellebbezési illeték viselésének a kötelezettségéről.

Ítéletének az indokolása szerint az elsőfokú bíróság a perben rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével helytálló következtetést vont le a kereset nagyrészből elutasításával. Rámutatott arra, hogy a kötelezett felperesi oldalon a teljesítőképesség helyes megítéléséhez értékelni kellett nem csak az adókimutatás alapjául szolgáló jövedelmet, hanem a felperes vagyoni helyzetét, a vagyona fenntartásával kapcsolatos költségeit, az előnyös képzettségét és tevékenységre jogosító szakképesítését, továbbá azt is, hogy családi vállalkozásban tevékenykedik, valamint a kiadásokkal járó szabadidős tevékenységét (vadászat), családjának eltartását, illetve a tőle joggal elvárható szülői magatartást is. A jogosulti oldalon pedig figyelemmel kellett lenni arra, hogy a két eltartásra jogosult nagykorú gyermek képzési elfoglaltságára tekintettel tőlük jövedelemszerző tevékenység nem várható el, sőt,

a képzésükkel jelentős kiadások merülnek fel, különösen az A. utónevű gyermek költségtérítéssel képzése miatt. Igaz, hogy a felperes a házastársi közös vagyon megosztása során az alperesnek jelentős összegű megváltási árat fizetett ki, de szülőingatlanán szőlőtermeléssel és szőlő értékesítéssel is foglalkozik. A szőlő értékesítéséből a művelési költségek fedezhetőek. A felperes által hivatkozott adósságokat illetőleg a megváltási árat pedig a felperes az időközben örökölt vagyona értékesítéséből is fedezni tudta. Egy sz-i ingatlan 1/2 tulajdoni illetőségének 1.250.000 forintos ellenértéke is a felperes jövedelme volt.

Mindezek egybevetésével a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a feltárult peradatok értékelésével (okirati bizonyítékok és elsősorban a felek személyes előadása) az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a nagykorú gyermekek tekintetében találta csupán részben, a százalékos marasztalási módozat mellőzésére alaposnak a felperes keresetét és egyebekben azt, M. javára a százalékos marasztalás 17,5%-ra felemelve, elutasította. A felperes birtokában hasznosítható ingatlan van, szakképzettséggel rendelkezik. A gyermektartási kötelezettsége teljesítése érdekében e lehetőségeit indokolt és tőle elvárható kihasználni. A felperes a perben az adózás szempontjai szerint elért jövedelmét igazolta a házastárs által, de a gyermektartásdíj és a rokontartás megállapításának - a kifejtettek szerint - egyéb meghatározó tényezői is vannak. Márpedig a fellebbezési eljárás során is megerősített az az elsőfokú állásfoglalás, hogy a felperes a minimálbérnél jóval előnyösebb jövedelmi viszonyokat megalapozó körülményekkel bír. Hozzávetőleg havi 160.000 forint tekinthető a tartásdíj megállapításának alapjaként. Így a kereset elbírálásakor nem kizárólag a felperes által hivatkozott 4/1987.(VI.14.) IM rendelet 10. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak az irányadóak.

A jogerős ítélet ellen annak hatályon kívül helyezése és a nagykorú gyermekeket illető havi tartásdíj mértékének gyermekenkénti 5.000 forintra történő leszállítása, míg a M. utónevű kiskorú gyermekre vonatkozó alapösszeg havi 5.000 forintra való mérséklése érdekében a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel. Amennyiben a Legfelsőbb Bíróság úgy ítélné meg, hogy a döntéshez szükséges tények nem állapíthatók meg, akkor a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta. Jogszabálysértésként a Pp. 206. §-át, 166. §-át, 196. §-át, 163. §-át, 221. §-át, továbbá a 4/1987.(VI.14.) IM rendelet 10. § (2) és (3) bekezdését, illetve a Csjt. 69/C. § (1) bekezdését jelölte meg.

A jogszabálysértésekkel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a három közös gyermek közül kettőnek a nagykorúvá válását, újabb házasságából gyermeke születését és jövedelmi helyzetének a jelentős romlását, mint a tartás alapjául szolgáló körülményekben a tartás mértékét csökkentő megváltozott tényezőket a jogerős ítélet

elmulasztotta értékelni. A gyermektartásdíj korábbi megállapításakor a vállalkozóként figyelembe vehető havi jövedelme 120.000 forint volt, amelynek 50%-át lehetett figyelembe venni, azaz 60.000 forintot kellett felosztani az eltartásra jogosult kiskorú gyermekek közül. A jelenlegi jövedelme azonban a Pp. 196. § (1) bekezdéséhez fűződő, meg nem döntött vélelem szerint csupán minimálbér, amelynek 50%-a alapulvételével ma már négy gyermek között megosztva azt kell a gyermektartásdíj mértékét meghatározni. A jogerős ítélet nem indokolta meg, hogy az okirati vélelemmel szemben milyen elfogadható bizonyítékok alapján állapított meg 160.000 forint feltételezett jövedelmet. Mindezek miatt a keresete szerinti tartásdíj csökkentése iránti igény megalapozott.

A másodfokú bíróság nem csak a bizonyítékokra és az indokolásra vonatkozó eljárási szabályokat sértette meg, amikor az elsőfokú bíróság nagyrészből elutasító rendelkezését helybenhagyta, hanem a Csjt. 69/C. § (1) bekezdésében foglaltakat is figyelmen kívül hagyta. A korábbi alapösszeg határozott összegkénti fenntartásával, illetőleg a kiskorú gyermek alapösszegének fenntartásával ugyanis a saját háztartásában élő gyermek megélhetésének biztosítására már teljesítőképesége nem marad.

Harmadlagos felülvizsgálati kérelemként „elfogadta” azt is, ha 120.000 forint feltételezett jövedelmének 50%-át „osztja” el a Legfelsőbb Bíróság a négy gyermek között akként, hogy az elosztás során figyelembe veszi a második házasságból született kiskorú gyermeke irányában megmutatkozó tartási kötelezettségét is.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult, annak helyes indokainál fogva.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyásával a felülvizsgálati kérelemben felsorolt jogszabálysértések egyikét sem követte el. Jogszerű, a Legfelsőbb Bíróság iránymutatásainak megfelelő döntését mindenre kiterjedően, körültekintően megindokolta, az elsőfokú bíróság ítéletének az indokait mind a mérlegelés, mind a jogi következtetések tekintetében kiegészítve. A Pp. 221. §-ával, az indokolási kötelezettség elmulasztásával a felperes a másodfokú ítélet tartalmának a teljes figyelmen kívül hagyásával érvel. A megyei bíróság részletes mérlegelési és jogi indokai tulajdonképpen a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra is kiterjednek, hiszen a felperes a felülvizsgálati kérelmében valójában a két eljárásban felhozott érveit foglalta össze, ismételte meg. Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint meghozott, a jogerős ítéletet hatályában fenntartó rendelkezése indokolásaként elsősorban a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 254.

§ (3) bekezdése alapján a másodfokú bíróság helyes indokaira utal vissza. Csupán a felülvizsgálati kérelem tényére és megismételt érveire tekintettel emeli ki a következőket.

A Legfelsőbb Bíróság az EBH 200/2/318. szám alatt közzétett határozatában elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy a felek magánjogi jogviszonyában, a gyermektartásdíj mértékének a meghatározásakor a kötelezett teljesítőképességét - ami a marasztalásának az alapja - nem kell feltétlenül az ő „igazolt” jövedelmével azonosnak tekinteni. A szülő életmódjából, költségeiből a kimutatottnál magasabb jövedelemre is lehet következtetni. A szülő a kiskorú gyermeknek az Alkotmány 67. §-ában is megfogalmazott megfelelő tartásáért, illetőleg a nagykorú gyermeknek a Csjt. 65. § (1) bekezdése szerinti tartásáért a vagyonával is felel. Ezt a felelősséget a kiskorú gyermekek tekintetében a Csjt. 69/C. § (1) bekezdésének a) pontja, a továbbtanuló nagykorú gyermekek tekintetében a Csjt. 65. § (1) bekezdése is tartalmazza.

Az adott esetben a jogerős ítéletet hozó bíróság éppen a hivatkozott iránymutatásnak megfelelően járt el, amikor a per összes releváns adatát egybevetve, tehát a bizonyítékokat a Pp. 206. §-a szerint mérlegelve azt állapította meg, hogy a felperes saját nyilatkozataiból, a környezettanulmányok adataiból megállapítható felperesi életmód, vagyoni helyzet, anyagi lehetőségek, felperesi költségek a magánokiratban foglaltnál magasabb jövedelemre engednek következtetni és ezért - valamint a gyermekek indokolt szükségleteire illetve az alperes jövedelmi-vagyoni helyzetére is tekintettel - a keresetet nagyrészt elutasító elsőfokú rendelkezés helytálló.

A fentiekkel szemben a 4/1987.(VI.14.) IM rendelet (Vr.) 10. § (2) és (3) bekezdésének a megsértésére a felperes nem csak azért hivatkozik alaptalanul, mert a jogszabályok hierarchiájában az IM rendelet az Alkotmánynál, illetőleg a törvénynél alacsonyabb helyet foglal el, hanem azért is, mert a Vr. általa hivatkozott rendelkezései értelemszerűen csak azokra a kötelezettek vonatkozhatnak, akiknek teljesítőképessége csak az igazolt jövedelmükön alapul. A valóságos teljesítőképességnek az adókievetés alapjául szolgáló jövedelemmel szembeni mérvadó voltára egyébként a Legfelsőbb Bíróság - a már hivatkozott iránymutatáson felül - számtalan egyéb eseti döntésében is rámutatott (pl. BH 1997/2/78., BH 2002/7/27.).

A felperesi érveléssel kapcsolatban megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy a felperes adókievetés alapjául szolgáló igazolt jövedelméhez, mint magánokirathoz, valóban a Pp. 196. § (1) bekezdése szerinti vélelem fűződik. Ez a vélelem azonban nem a tartalmi valóság vétele, hanem a nyilatkozat tévő okiratba foglalt nyilatkozat megtételéhez fűződő vélelem. Ebből a szempontból sem

lehet tehát az okirati bizonyítékkal ellentétes, okszerűtlen mérlegelésnek tekinteni azt, hogy az eljárás bíróságok az okiratban foglaltaktól eltérő felperesi jövedelemre következtettek.

Az eljárás bíróságok fenti következtetése nem iratellenes, nem ellentmondó, a per adataiból okszerűen következtethető és a korábbi utalásnak megfelelően az összes bizonyíték együttes, összevetett értékelése szerinti. A felperes így a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabály megsértésére sem hivatkozhat alappal (BH 1995/2/103.).

A bizonyítási eszközökre vonatkozó Pp. 166. § (1) bekezdésében foglalt eljárási szabály megsértését is tévesen állítja a felperes. Az említett jogszabályhelyben foglalt felsorolás a bizonyítási eszközöknek csak példálózó és nem kimerítő jellegű felsorolása. A Pp. 3. § (5) bekezdése és 163. § (1) bekezdése alapján a feleknek a perbeli ellenfelük által kétségbe nem vont előadására is lehet a tényállást, vagy annak egyes részeit alapozni, ahogyan az eljárás bíróságok tették. A felek előadásán kívül az eljárás bíróságok egyébként az okirati bizonyítás és a környezettanulmányok általi bizonyítás lehetőségével is éltek, és a mérlegelési szabály (Pp. 206. §) jogszerű alkalmazásával jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségének nem tett eleget. Azt, hogy a teljesítőképesége romlása és egyéb okok miatt a Csjt. 69. §-a alkalmazásával a közös gyermekeket illető tartásdíj havi 5.000 forintra történő leszállítása vagy egyáltalán értékelhető csökkentése indokolt volna, a felperes nem bizonyította.

A fentiekben részletezetteken kívül a felperes a felülvizsgálati kérelmében még a Csjt. 69/C. § (1) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott, arra, hogy az eljárás bíróságok a negyedik gyermekét a keresete elbírálásakor nem vették figyelembe. Ez a hivatkozása is azonban a jogerős ítélet indokaival teljesen ellentétes. A részletes indokolás az alperes anyagi-vagyoni helyzetére, a gyermekek tényleges szükségletére és a felperes saját háztartásában eltartott gyermekére is kitér, továbbá arra is, hogy a közös gyermekeket megillető havi 20.000 forint tartásdíj miatt nem éri el a felperes teljesítőképeségének alapjául szolgáló valós jövedelme 50%-át. Más kérdés, hogy a kereset elbírálásakor a Csjt. 63. § (2) bekezdése alapján a gyermekeket természetben tartó alperes javára (akinek a teljesítőképesége a megalapozott tényállás szerint semmivel sem előnyösebb, mint a felperesé, még a tartásra jogosult gyermekek kevesebb száma mellett sem) a személyes gondozással járó munkát és egyéb terhet figyelembe kellett venni.

A kifejtetteknek megfelelően a felperes felülvizsgálati kérelme eredményre nem vezetett. Ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati

eljárás költségeit, amelyet a Legfelsőbb Bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletben foglaltak figyelembevételével állapított meg, a felperes tartozik az alperesnek megtéríteni.

A tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt az állam által előlegezett illetéket a 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a felperes külön felhívásra az államnak megfizetni.

Az alapul vett felülvizsgálati perérték $(45.000 \times 12 =)$ 540.000 forint.

Budapest, 2010. március 2.

s.k. a tanács elnöke, s.k. előadó bíró, s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő